

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2012. gada 8. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 85/2012) un tā papildinājumu (reģ.Nr.198), kuru „Yelverton Investments B.V.”, „IAG Industrieranlagen GmbH”, sabiedrības ar ierobežotu atbildību „IAG” un „Yelverton Investment B.V.” vārdā iesniedzis zvērināts advokāts Daimārs Škutāns (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu:

1) izvērtēt Civilprocesa likuma 483. panta un 484. panta, ciktāl tie paredz tiesības Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētāja (turpmāk – Civillietu departamenta priekšsēdētājs) tiesības iesniegt protestu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam;

2) izvērtēt Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 465. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 92. pantam;

3) Pieņemt lēmumu apturēt Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 26. aprīļa rīcības sēdes lēmuma izpildi civillietā Nr. SPC-33/2012.

2. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd četras Civilprocesa likuma normas: 464. panta pirmo daļu, 465. panta pirmo daļu, 483. un 484. pantu (turpmāk – apstrīdētās normas). Tās noteic, ka noteiktos gadījumos protestu par spēkā stājušos tiesas nolēmumu Augstākās tiesas Senātam citastarp var iesniegt Civillietu departamenta priekšsēdētājs, ja kopš nolēmuma spēkā stāšanās nav pagājuši vairāk kā 10 gadi. Apstrīdētās normas paredz arī to, ka protestu izskata Senāta rīcības sēdē Civillietu departamenta priekšsēdētāja noteiktā

kārtībā izveidota senatoru kolēģija triju senatoru sastāvā un ka lietas izskatīšanas laiku, tiesas sastāvu un referentu nosaka Civillietu departamenta priekšsēdētājs.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtajam pieteikuma pamata ir ierosinājama lieta, Satversmes tiesa izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Papildus tam Satversmes tiesas likuma 20. panta sestā daļa noteic, ka, izskatot konstitucionālo sūdzību, Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu gadījumos, kad sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Pieteikuma iesniedzēji apstrīd likumu atbilstību Satversmei. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu šāds prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Pieteikums ir iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo un otro daļu konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai, ar nosacījumu, ka persona ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem secināms, ka ar Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 26. aprīļa rīcības sēdes lēmumu civillietā Nr. SPC-33/2012 attiecībā uz Pieteikuma iesniedzējiem ir piemērotas apstrīdētās normas. Pieteikumā norādīts arī uz Satversmes 92. pantā noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu, līdz ar to pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikumam, kas iesniegts kā konstitucionālā sūdzība, ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta un citām 19.² panta prasībām.

6.2. No Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet, ka konstitucionālajā sūdzībā nepieciešams juridiski pamatot, ka apstrīdētās normas aizskar pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, kas noteiktas

Satversmē, un ka katra no tām ir pretrunā ar pieteikumā minētajām augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Turklāt ir jāpamato, ka tieši šī neatbilstība izraisa pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu.

Tādējādi, lemjot par lietas ierosināšanu, ir jāizvērtē, vai apstrīdētās normas rada Pieteikuma iesniedzējiem Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu un vai ir sniegts pietiekams juridiskais pamatojums par katras apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai.

6.3. No pieteikumā sniegtās argumentācijas secināms, ka Pieteikuma iesniedzēji savu pamattiesību aizskārumu saskata tajā, ka protestu var iesniegt Civillietu departamenta priekšsēdētājs, kas vienlaikus nosaka lietu izskatīšanas kārtību departamentā. Tas, pēc Pieteikumu iesniedzēju ieskata, pārkāpj tiesības uz taisnīgu tiesu, kas sevī ietver lietas izskatīšanu objektīvā tiesā. Pieteikumā norādīts uz pamattiesību aizskārumu un sniegts juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 483. panta atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Līdz ar to pieteikums šajā daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām.

6.4. Pieteikuma papildinājumā ietverts precizēts prasījums: atzīt Civilprocesa likuma 484. pantu daļā par Civillietu departamenta priekšsēdētāja tiesībām iesniegt protestu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam. Pieteikumā citastarp pausts viedoklis, ka protests par spēkā stājušos spriedumu, kuru iesniedz valsts amatpersona, pārkāpj personas tiesības uz tiesisko noteiktību. Pēc būtības Pieteikuma iesniedzēji neiebilst pret spēkā esošā sprieduma pārskatīšanu, ja konstatēti būtiski materiālo un procesuālo normu pārkāpumi (*sk. pieteikuma 6.8.–6.11. punktu*), bet pauž viedokli, ka tas būtu īstenojams citā formā, piemēram, pēc privātpersonu pieteikuma. Vienlaikus pieteikumā kā saudzējošākais līdzeklis Pieteikuma iesniedzēju pamattiesību aizskārumam norādīts protests, kuru iesniedz ģenerālprokurors (*sk. pieteikuma 6.3.–6.6. punktus*). Līdz ar to pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, ka Civilprocesa likuma 484. pantā noteiktā spēkā esošā sprieduma pārsūdzēšanas forma – protests – un tās pamats ir pretrunā ar Satversmes 92. pantu. Turklāt Civillietu departamenta priekšsēdētāja tiesības iesniegt protestu nosaka Civilprocesa likuma 483. pants, tāpēc šīs tiesības vērtējamas tikai šā panta ietvaros.

6.5. Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa un 465. panta pirmā daļa regulē jebkuras lietas izskatīšanas kārtību kasācijas instancē, tostarp arī Civillietu departamenta priekšsēdētāja protesta izskatīšanas kārtību. Pieteikuma iesniedzēji apstrīd nevis šā regulējuma atbilstību Satversmei, bet gan tā piemērošanu lietās, kuras ierosinātas pēc Civillietu departamenta priekšsēdētāja protesta. Arī pieteikuma juridiskais pamatojums balstīts uz minēto normu piemērošanu, nevis antikonstitucionalitāti. Pieteikumā norādīts uz to, ka Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs nevar iesniegt protestu, jo pats nosaka

šādas lietas ierosināšanas un izskatīšanas kārtību. Līdz ar to minētās normas vērtējamas kopsakarā ar Civilprocesa likuma 483. panta atbilstības Satversmes 92. pantam pārbaudi, jo tieši šo normu piemērošana, pēc Pieteikuma iesniedzēju ieskata, rada tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumu. Tādējādi juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 465. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 92. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7. Pieteikuma iesniedzēji lūdz apturēt Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 26. aprīļa rīcības sēdes lēmuma izpildi civillietā Nr. SPC-33/2012.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektā daļa noteic: „Konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) iesniegšana neaptur tiesas nolēmuma izpildi, izņemot gadījumus, kad Satversmes tiesa lēmusi citādi”. Šī norma ir interpretējama kopsakarā ar minētā panta otro daļu, kā arī ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ pantu par tiesas pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā. 19.² panta otrā daļa paredz, ka „konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav”.

Konstitucionālā sūdzība ir veidota kā subsidiārs tiesību aizsardzības līdzeklis un Satversmes tiesas likumā paredzēta vienlaikus ar tiesas pieteikuma institūtu. Konstitucionālā sūdzība un tiesas pieteikums Satversmes tiesai ir savstarpēji saistīti institūti. Likumdevējs prezumējis, ka gadījumos, ja attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā piemērojamā tiesību norma aizskar Satversmē noteiktās pamattiesības, tiesa, apturot tiesvedību, pati vērsīsies Satversmes tiesā.

Augstākās tiesas Senāts 2012. gada 23. maijā ir pieņēmis lēmumu noraidīt prasītāju lūgumu vērsties Satversmes tiesā, taču vienlaikus apturējis tiesvedību lietā Nr. SPC-33/2012 sakarā ar prasītāju konstitucionālo sūdzību. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēju lūgumam par Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 26. aprīļa rīcības sēdes lēmuma izpildes apturēšanu civillietā Nr. SPC-33/2012 vairs nav tiesiska pamata.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Civilprocesa likuma 483. panta daļā par Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētāja tiesībām iesniegt protestu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc „Yelverton Investments B.V.”,

„IAG Industrieanlagen GmbH”, sabiedrība ar ierobežotu atbildību „IAG” un „Yelverton Investment B.V.” konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 85/2012).

2. Atteikties ierosināt lietu par Civilprocesa likuma 484. panta, 464. panta pirmās daļas un 465. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 92. pantam pēc „Yelverton Investments B.V.”, „IAG Industrieanlagen GmbH”, sabiedrība ar ierobežotu atbildību „IAG” un „Yelverton Investment B.V.” konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 85/2012).

3. Lūgumu par Augstākās tiesas Senāta 2012. gada 26. aprīļa rīcības sēdes lēmuma izpildes apturēšanu civillietā Nr. SPC-33/2012 atstāt bez izskatīšanas.

4. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimu – līdz 2012. gada 8. augustam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris